

พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย
Agro-Tourism Behavior of Thai Tourists

พิมพา หิรัญกิติ*
Pimpa Hirankitti*
อุดม สายะพันธุ์**
Udom Sayapunt**
เกยูร ไยบัวกลิ่น***
Kayoon Yaibuakrin***
สุพรรณิ อินทร์แก้ว****
Supunnee Inkeaw****
สมชาย หิรัญกิติ*****
Somchai Hirankitti*****

*, **, ***, **** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

*, **, ***, **** Assistant Professor, Department of Marketing, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

**** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

**** Associate Professor, Department of Management, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Email: hpimpa@hotmail.com, udom_mba@hotmail.com, ruk2498@hotmail.com, supmk@mail.rmutt.ac.th, hsomchai@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มูลเหตุจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำนวน 1,600 คน ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยว่าควรจัดตั้งศูนย์บริการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เป็นแหล่งซื้อสินค้าเกษตร/ผลิตภัณฑ์ชุมชน ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยวแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มูลเหตุจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ ต้องการพักผ่อนหย่อนใจ คลายความเครียด ความสวยงามของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสิ่งดึงดูดใจ คือ การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม ความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ความสวยงาม ความเหมาะสมของสภาพภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยว ส่วนพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวเคยท่องเที่ยวเชิงเกษตรรวมครั้งนี้ด้วยจำนวน 4 ครั้ง โดยในแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1,500 บาท โดยเดินทางแบบเข้าไป-เย็นกลับ มากกว่านักท่องเที่ยวพักค้างแรม โดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวพักค้างแรม จำนวน 1 คืน ในการเดินทางแต่ละครั้ง โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวชอบการท่องเที่ยวรูปแบบสวนผลไม้ รองลงมา คือ รูปแบบเกษตรแบบผสมผสาน และรูปแบบไม้ดอกไม้ประดับ ตามลำดับ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

Abstract

This research aims to study personal data, opinions on agro-tourisms, motivation on agro-tourisms, satisfactions on agro-tourisms and agro-tourism behavior of 1,600 Thai agro-tourists. This research finds that tourists agree to establish the Tourism Information Service Center for providing information to tourists, being as shopping center for the agricultural produces/community products, and arranging training program to educate related persons on knowledge relating to tourism services and agro-tourism services. Motivations on agro-tourisms are the rests and relaxations, relief of stress, beauty of environmental condition and atmosphere of attraction areas. In addition, satisfactions on agro-tourisms on the aspect of motivation are environmental condition conservations, the nature of the tourist attraction areas, beauty, and suitability on the condition of the scenery in the tourist attraction areas. While the aspect of the agro-tourism behavior, the tourists are engaged in the agro-tourisms at the average of 4 times with the expenses categorized in most case is lower or equivalent to 1,500 Baht. Number of the tourists departing on tour in the morning and return in the evening is more than the number of tourists spending overnights with the average of 1 night stay. Most of the tourists prefer touring in the form of visiting fruit tree orchards and next in line are tours in the form of visiting the combined agricultures and in the form of seeing the flowers and decorative flowers, respectively.

Keyword: Agro-tourism

บทนำ

การพัฒนาการท่องเที่ยวภายในประเทศมีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมาก เป็นโอกาสในการกระจายรายได้สู่ชุมชนในชนบท และการจ้างงานในท้องถิ่น การตลาดท่องเที่ยวของประเทศไทยจะเน้นการยกระดับตลาดในประเทศไทยให้คุณภาพมากขึ้นเพื่อสร้างความแตกต่างและศักยภาพ ส่งเสริมภูมิปัญญาการท่องเที่ยวอย่างสมดุล เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และเสริมศักยภาพในการด้านการตลาด ส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัด ส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านเรียนรู้ นำสินค้าด้านการท่องเที่ยวให้สนับสนุนในด้านตัดแปลงให้ได้มาตรฐานและดำเนินการทางการตลาด เน้นเรื่องการพัฒนาชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ วัตถุประสงค์หลักของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้คนในชุมชนมีงานทำ มีรายได้เพิ่มมากขึ้นในชุมชน การท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนจะทำให้ชุมชนยกระดับขึ้น

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism) เป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่จะนำรายได้มาสู่ชุมชนหรือประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวและประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงยังสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้อีกด้วย สำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ชุมชนเกษตรกรรม สวนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยง แหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่างๆ ตลอดจนสถาบันการศึกษาที่มีงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การผลิตทางการเกษตรที่ทันสมัย ฯลฯ เพื่อชื่นชมความสวยงาม และได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบท ชนบธรรมนิยม วัฒนธรรม ประเพณี รูปแบบกิจกรรม และการประกอบอาชีพ การเกษตรที่หลากหลาย

ทั้งวิถีดั้งเดิมจนถึงการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงท่ามกลางทัศนียภาพธรรมชาติที่สวยงาม รวมถึงความเพลิดเพลินในกิจกรรมการเกษตรในลักษณะต่างๆ ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบอย่างมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่นั้น พร้อมกับสามารถนำความรู้กลับไปประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพ โดยการท่องเที่ยวเชิงเกษตรครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ เช่น การชมไร่ นา การชมสวนผลไม้ การชมสวนดอกไม้/กล้วยไม้ การชมหมู่บ้านไม้ประดับ การชมกระบวนการผลิตไบชา การชมฟาร์มปศุสัตว์ การชมแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ เป็นต้น

ตามที่ได้กล่าวข้างต้นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีองค์ประกอบที่น่าสนใจหลายประการที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกิดการพัฒนาและขยายไปยังจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ การศึกษากลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทไร่นาสวนผสม และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการวางแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ภายในประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภท ไร่นาสวนผสม และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
2. เพื่อศึกษามูลเหตุจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภท ไร่นาสวนผสม และการ

3. แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประเภทไร่นาสวนผสม และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
4. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทไร่นาสวนผสม และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำ โดยปกติการท่องเที่ยวจะหมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งโดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้น จะมีการค้างแรมหรือไม่ การเดินทางท่องเที่ยวต้องมีใช้เพื่อการประกอบอาชีพ และการไปอยู่ประจำ และเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้ ได้แก่ เพื่อพักผ่อนในวันหยุด เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา เพื่อการศึกษา เพื่อการกีฬาและบันเทิง เพื่อชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ เพื่องานอดิเรก เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ และเพื่อเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา ชูสิทธิ์ชูชาติ (2541, น.3) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางออกจากบ้านพักเป็นการชั่วคราวระยะเวลาสั้น เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร หรือวัตถุประสงค์อื่นๆ ทางด้านท่องเที่ยว พูนศักดิ์ วัฒนกรพันธ์ (2547) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายถึงที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยน

บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมโดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะ วิจารณ์ธรรม (2547) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมนันทนาการรูปแบบหนึ่งที่มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยมีการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายถึงที่อยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งทีถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม วินิจ วิจารณ์ธรรม (2532, น.6) กล่าวว่า การท่องเที่ยวหมายถึง การเดินทางออกจากที่หนึ่งไปสู่สถานที่อื่นๆ เช่น การเดินทางออกจากบ้านตามปกติ และการเดินทางเพื่อไปอาศัยที่อื่นๆ ประเสริฐ วิจารณ์ธรรม (2530, น.3) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นสินค้าที่มีความแตกต่างจากสินค้าอื่นๆ คือผู้ซื้อ หรือนักท่องเที่ยวต้องมาหาสินค้าด้วยตนเองแทนที่สินค้าจะพาซื้อ สำหรับตัวสินค้าก็มีความแตกต่างจากสินค้าทั่วไป คือ ผู้ซื้อ ไม่สามารถเก็บสินค้าไว้เป็นสมบัติได้ แต่ผู้ซื้อจะได้รับความรื่นรมย์ ความพึงพอใจ ความแปลกใหม่ ประเทืองปัญญา พักผ่อน สูดกลิ่น ความคุ้มค่าของผู้ซื้อ จึงอยู่ที่ความรู้สึกพึงพอใจ ประทับใจ และมีการบอกเล่าถึงความประทับใจแก่ผู้อื่นเพื่อชักชวนให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว

ความเป็นมาของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร (2541) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ชุมชนเกษตรกรรม สวนเกษตรวนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ และสัตว์เลี้ยงแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่าง ๆ สถานที่ราชการ ตลอดจนสถาบันการศึกษาที่มีงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตรที่ทันสมัย ฯลฯ เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินใน

กิจกรรมทางการเกษตรในลักษณะต่าง ๆ ได้รับความรู้ ได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษา สภาพแวดล้อมของสถานที่นั้น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ได้ทั้งความเพลิดเพลิน และความรู้ นำกลับไปประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพได้เหนืออื่นใดคือการได้หวนกลับไปค้นหา เรียนรู้ เข้าใจ ภาคภูมิใจกับอาชีพเกษตรกรรมรากฐานของแผ่นดินไทย ที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่าภายใต้แนวคิดปรัชญา องค์ความรู้ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเกษตรกรไทย ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบท ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี รูปแบบกิจกรรม และการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่หลากหลาย ทั้งวิถีดั้งเดิมจนถึงการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ท่ามกลางทัศนียภาพธรรมชาติที่สวยงามที่บริหารจัดการโดยเกษตรกรหรือชุมชน ได้รับความประทับใจที่เกิดจากการได้ชม ชิม ชื้อ ผลิตภัณฑ์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ก่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์แก่ผู้มาท่องเที่ยว ทั้งยังส่งผลให้เกิดรายได้แก่ชุมชน จากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์แปรรูป ค่าตอบแทนจากการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว การคิดค้นนำเอาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศ มาจัดกิจกรรม จัดรูปแบบทางการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจและอยากเดินทางไปเที่ยว เพื่อขยายเส้นทางการท่องเที่ยว และกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

สถาพร วิเชียรดิษฐ์ (2547) ได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้

- (1) แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตรเฉพาะราย หมายถึง พื้นที่นา ไร่ สวนผลไม้ สวนดอกไม้ ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ แหล่งประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกรรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะที่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว เช่น ฟาร์มโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ไร่อรุณปภัสรา จังหวัดสระบุรี ฟาร์มผีเสื้อแม่สา จังหวัดเชียงใหม่ สวนกล้วยไม้ ตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร เป็นต้น
- (2) หมู่บ้านเชิงเกษตรและชุมชนการเกษตร หมายถึง พื้นที่ที่มีการดำเนินการร่วมกันของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้าน มีการนำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งในระยะสั้นไม่เกิน 1 วัน และประเภทพักค้างคืนในหมู่บ้าน โดยแต่ละแหล่งท่องเที่ยวมีจุดเด่นเฉพาะ เช่น ชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต หมู่บ้านหมอนไหมเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับ จังหวัดนครนายก เป็นต้น
- (3) ศูนย์ศึกษา สถานวิจัย และทดลองการเกษตร หมายถึง สถานที่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำการศึกษ วิจัย ทดลองทางการเกษตร เพื่อเป็นการสาธิตและนำความรู้มาเผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไป ได้แก่ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ศูนย์ศึกษาและวิจัยของกรมวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เช่น ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัด

กาญจนบุรี โครงการหลวงคอยอินทนนท์
จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรและผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทไร่นาสวนประสม และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในจังหวัดระยอง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรและผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทไร่นาสวนประสม และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในจังหวัดระยอง เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรผลไม้โดยที่ไม่มีข้อมูลตัวเลขชัดเจนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 4 ระยอง-จันทบุรี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้ข้อมูลจากสวนเกษตรผลไม้ในจังหวัดระยอง พบว่ามีข้อมูลนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดระยองในแต่ละปีจำนวนมากกว่า 100,000 คน ดังนั้นผู้วิจัยใช้การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973)

ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยที่ผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดตัวอย่างให้มากขึ้นเป็นจำนวน 4 เท่าของกลุ่มตัวอย่าง รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,600 คน ซึ่งถือว่าเป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมาก เพื่อให้ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือและมีปริมาณเพียงพอที่จะการกระจายเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรผลไม้ต่างๆ ในจังหวัดระยองอย่างทั่วถึง โดยการสุ่มตัวอย่างมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากกับกลุ่มตัวอย่างของสวนผลไม้เชิงเกษตร มีจำนวน 13 แห่ง ประกอบด้วย สวนสุภัทราแลนด์ สวนยายดา สวนป่าหนัน สวนลุงทองใบ สวนลำดวน สวนผู้ใหญ่เสวด สวนไพบูลย์ สวนผู้ใหญ่สมควร สวนมังคุดไทย (คุณปัญญา) สวนประสมทรัพย์ สวนกำนันพงษ์ สวนลุงสุนทร สวนละอองดาว โดยใช้สัดส่วนร้อยละ 69.23 ได้กลุ่มตัวอย่างของสวนผลไม้เชิงเกษตร จำนวน 9 แห่ง ดังตารางที่ 1

ขั้นที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง 1,600 คน โดยกำหนดโควตาในแต่ละพื้นที่ 9 แห่งเท่า ๆ กัน ได้กลุ่มตัวอย่างแห่งละ 177 และ 178 คน

ตารางที่ 1 แสดงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สวนผลไม้	นักท่องเที่ยว (คน)
1. สวนยายดา – เจ็บบูชัน	177
2. สวนป่าหนั่น	177
3. สวนลุงทองใบ	178
4. สวนคุณไพบูลย์	178
5. สวนผู้ใหญ่สมควร	178
6. สวนมิ่งคุดไทย (คุณปัญญา)	178
7. สวนประสมทรัพย์	178
8. สวนกำนันพงษ์	178
9. สวนลำดวน	178
รวม	1,600

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ 2. ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3. พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ใช้สถิติค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 2 แสดงความถี่ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	692	43.2
หญิง	908	56.8
รวม	1,600	100.0
อายุ		
ต่ำกว่า 18 ปี	157	9.9
18-25 ปี	341	21.3
26-35 ปี	504	31.5
36-45 ปี	284	17.8
46-55 ปี	215	13.4
56 ปีขึ้นไป	99	6.2
รวม	1,600	100.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	156	9.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	169	10.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	260	16.3
อนุปริญญา/ ปวส. /ปวท.	288	18.0
ปริญญาตรี	650	40.6
สูงกว่าปริญญาตรี	77	4.8
รวม	1,600	100.0
อาชีพ		
นิสิต/นักศึกษา/นักเรียน	309	19.3
พนักงานบริษัท	535	33.4
รับราชการ	138	8.6
รัฐวิสาหกิจ	61	3.8
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	276	17.3
รับจ้าง	146	9.1
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	101	6.3
อื่นๆ เช่น แพทย์ พยาบาล	34	2.1
รวม	1,600	100.0
รายได้		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	514	32.1
10,001-17,500	478	29.9
17,501-25,000	239	14.9
25,001-32,500	144	9.0
32,501-40,000	136	8.5
40,001 บาทขึ้นไป	89	5.6
รวม	1,600	100.0
ภูมิลำเนา		
กรุงเทพฯ และ ปริมณฑล	682	42.6
ภาคกลาง	291	18.2
ภาคเหนือ	138	8.6
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	192	12.0
ภาคตะวันออก	268	16.8
ภาคใต้	29	1.8
รวม	1,600	100.0

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 43.2 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.8 โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุ 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมา มีอายุ 18-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.3 และมีอายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.8 ตามลำดับ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 40.6 รองลงมา มีระดับการศึกษานุปริญญา/ ปวส./ ปวท. คิดเป็นร้อยละ 18.0 และมีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 16.3 ตามลำดับ มีอาชีพพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 33.4 รองลงมา มีอาชีพนิสิต/นักศึกษา/นักเรียน คิดเป็นร้อยละ 19.3 และมีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 17.3 ตามลำดับ มีรายได้ต่ำกว่า

หรือเท่ากับ 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.1 รองลงมา มีรายได้ 10,001-17,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.9 และมีรายได้ 17,501-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.9 ตามลำดับ มีภูมิลำเนากรุงเทพฯ และปริมณฑล คิดเป็นร้อยละ 42.6 รองลงมา ภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 18.2 และภาคตะวันออก คิดเป็นร้อยละ 16.8 ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวมแสดง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรช่วยให้ในชุมชนมีงานทำและรายได้มากขึ้น	4.54	.572	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรช่วยให้เกิดการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นให้คงเดิม และเห็นคุณค่าทางธรรมชาติมากขึ้น	4.44	.647	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. ภายในแหล่งท่องเที่ยวไม่ควรมีสิ่งปลูกสร้างมากเกินไป ควรให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด	4.37	.715	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. การเดินทางเข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกและปลอดภัย	4.09	.818	เห็นด้วย
5. บรรยากาศ/ธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ดึงดูดให้อยากพักค้างแรม	3.80	.979	เห็นด้วย
6. นักท่องเที่ยวยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.09	.766	เห็นด้วย
7. ภาครัฐไม่จำเป็นต้องให้ความรู้ด้านเกษตรแก่ชุมชนเพราะพวกเขามีความรู้ที่ได้อยู่แล้ว	2.97	1.236	ไม่แน่ใจ
8. ขาดการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวอื่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การผจญภัย เป็นต้น กับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.79	.927	เห็นด้วย
9. ควรจัดตั้งศูนย์บริการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว และเป็นแหล่งซื้อสินค้าเกษตรกร / ผลิตภัณฑ์ชุมชน	4.20	.731	เห็นด้วย
10. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความสะดวกและปลอดภัย ไม่จำเป็นต้องมีคคเทศก์ เพราะนักท่องเที่ยวเดินชมเองได้	3.53	1.150	เห็นด้วย
11. ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยวแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.17	.733	เห็นด้วย
รวม	3.99	.424	เห็นด้วย

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรช่วยให้ประชากรในชุมชนมีงานทำรายได้เพิ่มขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 การท่องเที่ยวเชิงเกษตรช่วยให้เกิดการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นให้คงเดิมและเห็นคุณค่าทางธรรมชาติมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และภายในแหล่งท่องเที่ยวไม่ควรมีสิ่งปลูกสร้างมากเกินไปควรให้เป็นธรรมชาติที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 4.37 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย คือ ควรจัดตั้งศูนย์บริการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว และเป็นแหล่งซื้อสินค้าเกษตรกร / ผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยวแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 การเดินทางเข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกและปลอดภัย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 นักท่องเที่ยวยังขาดความรู้ความ

เข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 บรรยายภาพ/ธรรมชาติ ภายในแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ดึงดูดให้อยากพักค้างแรม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ขาดการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวอื่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การผจญภัย เป็นต้น กับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความสะดวกและปลอดภัย ไม่จำเป็นต้องมีมัคคุเทศก์ เพราะนักท่องเที่ยวเดินทางเองได้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ตามลำดับ

3. มุมเหตุจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านมุมเหตุจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยแสดง ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 มุมเหตุจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านปัจจัยภายใน

ด้านปัจจัยภายใน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ต้องการพักผ่อนหย่อนใจ คลายความเครียด	4.23	.786	มากที่สุด
2. ต้องการหลีกเลี่ยงจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้คนจำนวนมาก	4.00	.886	มาก
3. ต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติและสดใหม่	3.99	.895	มาก
4. ต้องการศึกษาดูงานเพื่อเป็นช่องทางประกอบอาชีพด้านการเกษตร	3.91	.908	มาก
5. ต้องการสัมผัสใกล้ชิดธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชนบท	3.59	1.153	มาก
6. ต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วิถีสังคมเกษตรกรไทย	4.19	.803	มาก
รวม	3.98	.610	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์มุมเหตุจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านปัจจัยภายในพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือ ต้องการพักผ่อนหย่อนใจ คลายความเครียด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ส่วนนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับมาก คือ ต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วิถีสังคมเกษตรกรไทย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ต้องการหลีกเลี่ยงจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้คนจำนวนมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติและ

สดใหม่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ต้องการศึกษาดูงานเพื่อเป็นช่องทางประกอบอาชีพด้านการเกษตร โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ต้องการสัมผัสใกล้ชิดธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชนบท โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านมุมเหตุจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยแสดง ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 มลเหตุจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านปัจจัยภายนอก

ด้านปัจจัยภายนอก	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความสวยงามของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยว	4.10	.819	มาก
2. ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว	3.86	.876	มาก
3. การได้ซื้อสินค้าเกษตร งานฝีมือต่างๆ จากแหล่งผลิต	3.95	.851	มาก
4. การได้รับคำแนะนำจากบริษัททัวร์/มัคคุเทศก์/ททท.	3.56	1.055	มาก
5. การได้เห็นโฆษณาประชาสัมพันธ์จากสื่อต่างๆ	3.70	.980	มาก
6 แหล่งท่องเที่ยวนี้เป็นทางผ่านเพื่อไปแหล่งท่องเที่ยวแห่งอื่น	3.76	.963	มาก
รวม	3.82	.691	มาก

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์มูลเหตุจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านปัจจัยภายนอกพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับมาก คือ ความสวยงามของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 การได้ซื้อสินค้าเกษตร งานฝีมือต่างๆ จากแหล่งผลิต โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 แหล่งท่องเที่ยวนี้เป็นทางผ่านเพื่อไปแหล่งท่องเที่ยวแห่งอื่น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 การได้เห็นโฆษณาประชาสัมพันธ์จากสื่อต่างๆ โดยมีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 3.70 และ การได้รับคำแนะนำจากบริษัททัวร์/มัคคุเทศก์/ททท. โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ตามลำดับ

4. ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย แบ่งเป็น ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเดินทาง ด้านการต้อนรับ ด้านกิจกรรม แสดงดังตารางที่ 6- 10

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสิ่งดึงดูดใจ

ด้านสิ่งดึงดูดใจ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความสวยงาม ความเหมาะสมของสภาพภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยว	4.10	.754	พอใจ
2. ความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่น ของแหล่งท่องเที่ยว	3.89	.816	พอใจ
3. การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม ความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว	4.11	.733	พอใจ
4. ความสะอาดและเป็นระเบียบของแหล่งท่องเที่ยว	3.90	.818	พอใจ
5. การรักษามรดกวัฒนธรรม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว	4.02	.791	พอใจ
รวม	4.00	.611	พอใจ

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสิ่งดึงดูดใจพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับพอใจ คือ การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม ความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ความสวยงาม ความเหมาะสมของสภาพภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 การ

รักษามรดกวัฒนธรรม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ความสะอาดเป็นระเบียบของแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 และความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความเหมาะสมของการจัดเส้นทางเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว	4.08	.765	พอใจ
2. ความปลอดภัยภายในแหล่งท่องเที่ยว	4.00	.775	พอใจ
3. ความเพียงพอและปลอดภัยภายในของสถานที่จอดรถยนต์	4.10	.767	พอใจ
4. ความสะอาด และเพียงพอของห้องน้ำภายในแหล่งท่องเที่ยว	3.78	.935	พอใจ
รวม	3.98	.628	พอใจ

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับพอใจ คือความเพียงพอและปลอดภัยภายในของสถานที่จอดยานพาหนะ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 เหมาะสมของการจัดเส้นทางเข้าชมแหล่ง

ท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ความปลอดภัยภายในแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และความสะอาดและเพียงพอของห้องน้ำภายในแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านการเดินทาง

ด้านการเดินทาง	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.11	.735	พอใจ
2. ความปลอดภัยในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว	4.04	.774	พอใจ
3. ความสะดวกในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว(ไม่ไกล)	4.01	.827	พอใจ
4. ความชัดเจนของเอกสาร/แผ่นพับที่ให้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว	3.76	.932	พอใจ
5. ความเหมาะสมและเพียงพอของจุดพักระหว่างเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว	3.89	.872	พอใจ
6. ความชัดเจนของป้ายบอกทิศทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.87	.888	พอใจ
รวม	3.94	.655	พอใจ

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านการเดินทาง พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับพอใจ คือ ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ความปลอดภัยในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ความสะดวกในการเดินทางมายัง

แหล่งท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว(ไม่ไกล) โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ความเหมาะสมและเพียงพอของจุดพักระหว่างเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ความชัดเจนของป้ายบอกทิศทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านการต้อนรับ

ด้านการต้อนรับ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การต้อนรับของคนในท้องถิ่น/พนักงานในแหล่งท่องเที่ยว	4.27	.736	พึงพอใจอย่างยิ่ง
2. ความรู้และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของพนักงาน	4.03	.831	พอใจ
3. การบริการลูกค้าทุกคนอย่างเสมอภาค	4.24	.745	พึงพอใจอย่างยิ่ง
4. ความรวดเร็วของพนักงานในการให้บริการลูกค้า	4.37	.699	พึงพอใจอย่างยิ่ง
รวม	4.22	.617	พึงพอใจอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านการต้อนรับพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับพึงพอใจอย่างยิ่ง คือความรวดเร็วของพนักงานในการให้บริการลูกค้า โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 การต้อนรับของคนในท้องถิ่น/พนักงานในแหล่งท่องเที่ยว

โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 การบริการลูกค้าทุกคนอย่างเสมอภาค โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ตามลำดับ นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับข้างพอใจ คือ ความรู้และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของพนักงาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03

ตารางที่ 10 ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านกิจกรรม

ด้านกิจกรรม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. กิจกรรมต่างๆ ที่แหล่งท่องเที่ยวจัดไว้บริการนักท่องเที่ยว	3.70	.969	พอใจ
2. ความชัดเจนของเอกสารประกอบการท่องเที่ยว	3.63	.975	พอใจ
3. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการเที่ยวชมในแหล่งท่องเที่ยว	3.97	.826	พอใจ
รวม	3.76	.790	พอใจ

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านกิจกรรมพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับพอใจ คือความเหมาะสมของระยะเวลาในการเที่ยวชมในแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 กิจกรรมต่างๆ ที่แหล่งท่องเที่ยวจัดไว้บริการนักท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และ ความชัดเจนของเอกสารประกอบการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 ตามลำดับ

5. พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย แบ่งเป็นสื่อที่รับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรความถี่ในการมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวการพักค้างแรม (จำนวนคืน) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่นิยมพฤติกรรมการซื้อสินค้าเกษตร สินค้าการแปรรูปค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าเกษตร สินค้าการแปรรูป และพฤติกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต แสดงดังตารางที่ 11- 19

ตารางที่ 11 สื่อที่รับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

สื่อ	จำนวน	ร้อยละ
1.โทรทัศน์	167	10.4
2.วิทยุ	16	1.0
3.หนังสือพิมพ์/นิตยสาร/วารสาร	54	3.4
4.อินเทอร์เน็ต	325	20.3
5.โปสเตอร์/ป้ายกลางแจ้ง/แผ่นพับ	143	8.9
6.เพื่อนฝูง/สมาชิกในครอบครัว/ญาติพี่น้อง	573	35.8
7.บริษัทนำเที่ยว/มัคคุเทศก์	122	7.6
8.ข้อมูลจาก ททท./สมาคม/องค์กรด้านการท่องเที่ยว	89	5.6
9.ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	41	2.6
10.การร่วมงานส่งเสริมการท่องเที่ยว	29	1.8
11.อื่นๆ เช่น ปากต่อปาก	41	2.6
รวม	1,600	100.0

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์สื่อที่รับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากเพื่อนฝูง/สมาชิกในครอบครัว/ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 35.8 รองลงมา คือ อินเทอร์เน็ต คิดเป็น

ร้อยละ 20.3 โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 10.4 โปสเตอร์/ป้ายกลางแจ้ง/แผ่นพับ คิดเป็นร้อยละ 8.9 และบริษัทนำเที่ยว/มัคคุเทศก์ คิดเป็นร้อยละ 7.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ประสบการณ์และความถี่ในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย (ครั้งนี้เป็นครั้งแรก)	1,000	62.5
เคย	600	37.5
รวม	1,600	100.0
จำนวนครั้งที่เคยมาท่องเที่ยว		
2 ครั้ง	246	41.0
3 ครั้ง	167	27.8
4 ครั้งขึ้นไป	187	11.0
รวม	600	100.0

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ ประสพการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่เคยท่องเที่ยวเชิงเกษตร (ครั้งนี้เป็นครั้งแรก) คิดเป็นร้อยละ 62.5 มีนักท่องเที่ยวเคยท่องเที่ยวเชิงเกษตร คิดเป็นร้อยละ 37.5 ส่วนความถี่ในการมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรพบว่า

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมา คือ เคยมาท่องเที่ยว จำนวน 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 27.8 และเคยมาท่องเที่ยว จำนวน 4 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ค่าใช้จ่ายที่มาท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1,500 บาท	945	59.1
1,501 – 3,000 บาท	355	22.2
3,001 – 6,000 บาท	230	14.4
6,001 – 9,000 บาท	38	2.4
9,001 บาทขึ้นไป	32	2.0
รวม	1600	100.0

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1,500 บาท คิด

เป็นร้อยละ 59.1 รองลงมา คือ ค่าใช้จ่าย 1,501 – 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.2 และค่าใช้จ่าย 3,001 – 6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว

การเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
เดินทางเข้าไป-เย็นกลับ	1,258	78.6
พักค้างแรม	342	21.4
รวม	1,600	100.0

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางเข้าไป-เย็นกลับ คิดเป็นร้อยละ 78.6 และนักท่องเที่ยวพักค้างแรม คิดเป็นร้อยละ 21.4

ทางเข้าไป-เย็นกลับ คิดเป็นร้อยละ 78.6 และนักท่องเที่ยวพักค้างแรม คิดเป็นร้อยละ 21.4

ตารางที่ 15 การพักค้างแรม (จำนวนคืน)

พักค้างแรม (จำนวนคืน)	จำนวน	ร้อยละ
1 คืน	210	61.40
2 คืน	124	36.26
3 คืน	8	2.34
รวม	342	100.0

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์การพัก
แรม พบว่านักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่พักค้างแรม
จำนวน 1 คืน คิดเป็นร้อยละ 61.40 รองลงมา คือ
พักค้างแรม จำนวน 2 คืน คิดเป็นร้อยละ 36.26

และพักค้างแรม จำนวน 3 คืน คิดเป็นร้อยละ 2.34
ตามลำดับ โดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวพัก
ค้างแรม จำนวน 1 คืน

ตารางที่ 16 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่นิยม

รูปแบบ	จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบการทำนา	68	4.3
รูปแบบเกษตรแบบผสมผสาน	482	30.1
รูปแบบสวนผลไม้	568	35.5
รูปแบบไม้ดอกไม้ประดับ	132	8.3
รูปแบบเกษตรเชิงอนุรักษ์ผสมผสานกับวัฒนธรรมชาวไทยภูเขา	126	7.9
รูปแบบการศึกษาและศูนย์วิจัยทดลองของหน่วยงานราชการ	26	1.6
โครงการหลวงและโครงการตามพระราชดำริ	68	4.3
รูปแบบชุมชนเกษตรกร	52	3.3
รูปแบบสวนเกษตรหรือฟาร์มของเอกชน	38	2.4
รูปแบบตลาดการเกษตร	40	2.5
รวม	1,600	100.0

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์รูปแบบ
การท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่นิยมพบว่านักท่องเที่ยว
ส่วนใหญ่ชอบการท่องเที่ยวรูปแบบสวนผลไม้ คิด
เป็นร้อยละ 35.5 รองลงมา คือ รูปแบบเกษตรแบบ

ผสมผสาน จำนวน 482 คน คิดเป็นร้อยละ 30.1
และรูปแบบไม้ดอกไม้ประดับ จำนวน 132 คน คิด
เป็นร้อยละ 8.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 17 พฤติกรรมการซื้อสินค้าเกษตร สินค้าการแปรรูป

การซื้อสินค้า	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ซื้อ	472	29.5
ซื้อ	1,128	70.5
รวม	1,600	100.0

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ซื้อสินค้าเกษตร สินค้า
 พฤติกรรมการซื้อสินค้าเกษตร สินค้าการแปรรูป การแปรรูป คิดเป็นร้อยละ 70.5

ตารางที่ 18 ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าเกษตร สินค้าการแปรรูป

ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้า	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท	736	65.3
501 – 1,000 บาท	311	27.5
1,001 – 1,500 บาท	44	3.9
1,501 – 2,000 บาท	25	2.3
2,001 บาทขึ้นไป	12	1.0
รวม	1128	100.0

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มียค่าใช้จ่ายในการ
 ซื้อสินค้าเกษตร สินค้าการแปรรูปต่ำกว่าหรือ เท่ากับ 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 65.3 รองลงมา
 คือ ค่าใช้จ่าย 501 – 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.5 และค่าใช้จ่าย 1,001 – 1,500 บาท คิดเป็น
 ร้อยละ 3.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 19 พฤติกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต

การท่องเที่ยวในอนาคต	จำนวน	ร้อยละ
แน่นอนอย่างยิ่งที่จะมาเที่ยวในอนาคต	944	59.0
ค่อนข้างแน่นอนที่จะมาเที่ยวในอนาคต	421	26.3
ไม่แน่ใจ	169	10.6
ค่อนข้างแน่นอนที่จะไม่มาเที่ยวในอนาคต	45	2.8
แน่นอนอย่างยิ่งที่จะไม่มาเที่ยวในอนาคต	21	1.3
รวม	1,600	100.0

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ พบว่า นักท่องเที่ยว
 จะมาเที่ยวในอนาคตแน่นอนอย่างยิ่งคิดเป็น ร้อยละ 59.0 รองลงมา คือ นักท่องเที่ยวค่อนข้าง
 แน่นอนที่จะมาเที่ยวในอนาคต คิดเป็นร้อยละ 26.3 และนักท่องเที่ยวไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 10.6
 ตามลำดับ

สรุป

นักท่องเที่ยวเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรช่วยให้ประชากรในชุมชนมีงานทำ รายได้เพิ่มขึ้น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรช่วยให้เกิดการดูแลสุขภาพสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นให้คงเดิม และเห็นคุณค่าทางธรรมชาติมากขึ้น และภายในแหล่งท่องเที่ยวไม่ควรมีสิ่งปลูกสร้างมากเกินไป ควรให้เป็นธรรมชาติที่สุด ซึ่งนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพราะต้องการพักผ่อน หย่อนใจ คลายความเครียด ต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วิถีสังคมเกษตรกรไทย ต้องการหลีกเลี่ยงจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้คนจำนวนมาก ต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติและสดใหม่ ต้องการศึกษาดูงานเพื่อเป็นคู่ทางประกอบอาชีพ ด้านการเกษตร และต้องการสัมผัสใกล้ชิด ธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

นักท่องเที่ยวพึงพอใจต่อการดูแลสุขภาพ สภาพแวดล้อม ความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ความสวยงาม ความเหมาะสมของสภาพภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยว การรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว ความสะอาดเป็นระเบียบของแหล่งท่องเที่ยว ความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัยภายในแหล่งท่องเที่ยว ความสะอาดและเพียงพอของห้องน้ำภายในแหล่งท่องเที่ยว ความรวดเร็วของพนักงานในการให้บริการลูกค้า การต้อนรับของคนในท้องถิ่น/พนักงานในแหล่งท่องเที่ยวและการบริการลูกค้าทุกคนอย่างเสมอภาค

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากเพื่อนฝูง/สมาชิกในครอบครัว/ญาติพี่น้อง โดยเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นครั้งแรก มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว

เชิงเกษตรต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1,500 บาท เดินทางเข้าไป-เย็นกลับ ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบการท่องเที่ยวรูปแบบสวนผลไม้ รองลงมา คือ รูปแบบเกษตรแบบผสมผสาน และรูปแบบไม้ดอกไม้ประดับ โดยมีค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าเกษตร สินค้าการแปรรูปต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท และนักท่องเที่ยวจะมาเที่ยวในอนาคตแน่นอนอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านผู้ประกอบการสวนผลไม้เชิงเกษตร ควรเน้นกลุ่มเป้าหมายที่มีภูมิลำเนา หรือมีแหล่งพักพิงในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ ในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในลักษณะไป-กลับและเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอำนาจในการเดินทางมาท่องเที่ยว ดังนั้นผู้ประกอบการควรจะมีเว็บไซต์เป็นของตนเอง มีผู้ดูแลการให้ข้อมูลต่างๆ เพื่อเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความปลอดภัย มีการอบรมความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ดูแลด้านความปลอดภัยในการเข้าเยี่ยมชมผลไม้ การดูแลทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว มีคำแนะนำต่างๆ เพื่อไม่ให้นักท่องเที่ยวเก็บผลไม้โดยพลการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อผู้ประกอบการสวนผลไม้
3. ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวต้องการพักผ่อนหย่อนใจและคลายความเครียด ต้องการหลีกเลี่ยงจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้คนจำนวนมาก และต้องการสัมผัสใกล้ชิด

- ธรรมชาติ สภาพแวดล้อม ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชนบทให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
4. ควรเน้นการให้บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น เส้นทางเข้าชมสวนผลไม้ ความปลอดภัย ความสะอาดของห้องน้ำ เป็นต้น เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการของสวนผลไม้แต่ละแห่ง ซึ่งจะช่วยสร้างความประทับใจจากการได้เข้าร่วมกิจกรรม ความรู้สึกลปลอดภัยในการเข้าชมสวนผลไม้ให้กับนักท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก หรือการตกแต่งสถานที่รับบริการลูกค้าก็จะสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้ประกอบการสวนผลไม้
 5. ควรมีพนักงานที่มีบุคลากรที่มีความรู้ในการแนะนำเกี่ยวกับผลไม้แต่ละประเภท มีความแตกต่างกัน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวนอกเหนือจากการเยี่ยมชมหรือการมารับประทานผลไม้ ตลอดจนการให้บริการลูกค้าทุกรายอย่างเท่าเทียมกันด้วยความรวดเร็ว เพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวซึ่งอาจทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำอีกในอนาคต
 6. ควรมีการพัฒนาหรือแปรรูปผลไม้ในรูปแบบต่างๆ เช่น ทูเรียนทอด ทูเรียนกวน สบู่มังคุด ฯลฯ โดยมีบรรจุภัณฑ์ที่สวยงามทำให้นักท่องเที่ยวซื้อไปเป็นของฝาก ทำให้มูลค่าเพิ่มของผลไม้มีราคาเพิ่มขึ้น
1. หน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยสนับสนุนการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในจังหวัดระยองเพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยมีข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสวนผลไม้ของผู้ประกอบการทุกราย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ข้อมูลและเป็นประโยชน์กับนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการสวนผลไม้เชิงเกษตร
 2. หน่วยงานของรัฐควรมีป้ายบอกทิศทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวผลไม้เชิงเกษตรได้อย่างชัดเจน และสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย
 3. มีการบริการรถสาธารณะ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก รวดเร็ว มีความคล่องตัวมากขึ้น
 4. หน่วยงานของรัฐช่วยประชาสัมพันธ์ผ่านข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต วารสารข้อมูลของททท. เพื่อเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้น สามารถเพิ่มนักท่องเที่ยวและรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวต่อไป
 5. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรผลไม้ในจังหวัดระยอง ถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ เดินทางสะดวก ค่าใช้จ่ายในการเดินทางในแต่ละครั้งมีความเหมาะสม ดังนั้น หน่วยงานของรัฐมีส่วนเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ เช่น จัดนิทรรศการเชิงวิชาการให้กับผู้ประกอบการ และเป็นศูนย์รวมการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผลไม้ไทย และผลไม้แปรรูป เช่น ทูเรียนทอด ทูเรียนกวน เป็นต้น

ด้านการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สำนักงานภาคกลาง เขต 4 ระยอง-จันทบุรี

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในมุมมองของคนในกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- คณิต ดวงหัตถ์. (2538). *การพัฒนาการสอน*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2549). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : แอคทีฟพริ้นท์.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2542). *การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ. (2541). *การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์ป่าและระบบนิเวศเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ปิยวรรณ คงประเสริฐ. (2551). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2544). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : โฟร์แอนด์โฟร์พริ้นติ้ง.
- ประเสริฐ วิทยารัฐ. (2530). *การจัดการการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- พูนศักดิ์ วงศ์มกรพันธ์. (2547). *ศักยภาพของพื้นที่ส่วนเกษตรเพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในจังหวัดระยอง*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุรีพรรณ แสนใจยา. (2545). *แนวทางการพัฒนาไร่ชาสุวิรุฬห์ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วินิจ วีรยางกูร. (2532). *การจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ : บริษัท เทรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- วิภาวรรณ พัฒนพงษ์. (2547). *การรับรู้ข่าวสาร ปัจจัยจูงใจ ความพึงพอใจ และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว จังหวัดสมุทรสงคราม*. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สถาพร วิเชียรดิษฐ์. (2547). *ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักพัฒนาเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร. (2541). *การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวไทย*. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- อภิรมย์ พรหมจรรยา. (2546). *การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต*. สงขลา : คณะอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Yamane, T. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis (3rd ed.)* New York : Harper International Edition.